

سیاست خارجی

فراگیر، فعال و اثرگذار

برنامه پیشین نهادی

عسکری
سید عباس

برای دولت چهاردهم

مرداد ۱۴۰۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رئیس‌معلم انقلاب اسلامی

در برابر امواج و حوادث جهانی و منطقه‌ای، سیاست خارجی باید **فعال و اثرگذار** باشد و نه منفعل. مسائل گوناگونی چه از لحاظ سیاسی، چه علمی و چه از لحاظ پیشرفت‌ها و ابتکارات فوق‌العاده و عجیب علمی مثل هوش مصنوعی در دنیا اتفاق افتاده است، با این قبیل موضوعات باید برخوردی فعال و اثرگذار شود و نه منفعلانه. غفلت و تغافل از آنچه در دنیا و منطقه پیش می‌آید جایز نیست. هر حادثه‌ای پیش می‌آید، ما موضعی در قبال آن داریم؛ این موضع را باید صریح، روشن، با قدرت و متانت ابراز کنیم تا دنیا بشناسد و بفهمد که ایران اسلامی در این قضیه چه می‌گوید.

(در مراسم تنفیذ حکم ریاست‌جمهوری دکتر مسعود پزشکیان

۹ مرداد ۱۴۰۳)

ما می‌توانیم تحریم‌ها را با ابزارهای **شرافتمندانه** برطرف و بالاتر از آن، خنثی کنیم. همچنان که بارها گفته‌ایم برداشتن تحریم‌ها دست ما نیست و باید برای رفع آنها تدبیر اندیشید، اما خنثی‌سازی تحریم دست ما است و راه‌های خوبی هم برای آن وجود دارد که مسئولین دولتی برخی از آن راه‌ها را رفتند و آثار خوبی هم داشت. در این زمینه مجلس هم می‌تواند نقش‌آفرینی کند.

(در دیدار رئیس و نمایندگان مجلس شورای اسلامی

۳۱ تیر ۱۴۰۳)

دکتر مسعود پیشکیان

تأمین منافع ملی، پاسداری از امنیت کشور، توسعه اقتصادی، بهبود کیفیت زندگی مردم در چارچوب سه اصل «عزت، حکمت و مصلحت» مهمترین اهداف سیاست خارجی دولت من خواهد بود.

دولت من، خواهان یک منطقه قوی خواهد بود. منطقه‌ای که در آن همه کشورهای همسایه بتوانند با هم‌افزایی برای توسعه اقتصادی، پیشرفت و بهبود زندگی آینده، گام مشترک بردارند.

ما خواهان جهانی هستیم که در آن مردم سرافراز فلسطینی از چنگ اشغال، ظلم و اسارت و نسل‌کشی رها شده باشند و رویاهای هیچ کودک فلسطینی زیر آوارهای خانه پدري مدفون نماند.

(مراسم تحلیف ریاست جمهوری،

۹ مرداد ۱۴۰۳)

یاد و راه وزیر خارجه مجاهد و فعال
شهید دکتر حسین امیرعبداللہیان
همواره در دستگاہ دیپلماسی جاودان خواهد ماند.

سیاست خارجی
فراگیر،
فعال و اثرگذار

اول

اصول راهنما

بر اساس قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، سیاست‌های کلی نظام، از جمله «چارچوب‌ها و اصول کلی سیاست خارجی» توسط مقام معظم رهبری (مدّظله‌العالی) تعیین و ابلاغ می‌شوند. بر این مبنا، اصول بنیادین و راهنمای سیاست خارجی دولت چهاردهم عبارت خواهند بود از:

- ♦ خطوط کلّی سیاست خارجی مندرج در اصول مختلف قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران؛
- ♦ تدابیر، رهنمودها و ارشادات حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری، به ویژه سه‌گانه‌ی راهبردی «عزّت، حکمت و مصلحت»؛
- ♦ سیاست‌های کلان نظام در حوزه روابط خارجی و بین‌المللی؛
- ♦ اسناد بالادستی، از جمله سند چشم‌انداز، برنامه‌ی هفتم توسعه و مصوّبات مجلس محترم شورای اسلامی؛
- ♦ خطوط کلّی مرتبط با سیاست خارجی در «بیانیه‌ی گام دوم انقلاب»؛
- ♦ دیدگاه‌ها و رویکردهای کلان رئیس‌جمهور محترم و دولت چهاردهم؛
- ♦ قواعد عمومی همچون امنیت ملی، منافع ملی، توسعه و پیشرفت کشور، منزلت بین‌المللی و سربلندی ایران و ایرانی.

سیاست خارجی
فراگیر،
فعال و اثرگذار

فوق

دوم

مأموریت‌ها

سیاست خارجی دولت چهاردهم با توجّه به اصول فوق، سه مأموریت اصلی برای خود قائل است: «تأمین منافع ملی، حفظ و افزایش ثروت ملی»، «تحکیم امنیت ملی و ارتقاء قدرت» و «حفظ و تقویت عزّت ملی».

به تعبیری دیگر، سیاست خارجی دولت چهاردهم خلاصه می‌شود در «بسترسازی برای افزایش ثروت، قدرت و منزلت جمهوری اسلامی ایران».

تأمین منافع ملی، و حفظ و افزایش ثروت ملی

تأمین منافع ملی و بسترسازی برای ارتقاء ثروت ملی، یکی از مأموریت‌های اصلی سیاست خارجی دولت چهاردهم است که بدون آن انجام دیگر مأموریت‌ها، به آسانی امکان‌پذیر نخواهد بود. تأکیدات رهبر معظم انقلاب «دیپلماسی اقتصادی» را به ضرورتی ساختاری و اجتناب‌ناپذیر در اسناد خُرد و کلان، و دورنمای کشور تبدیل کرده است. این مهم، تنها در چارچوب تعامل و اتصال پیوسته، هوشمندانه و منفعت‌محور با بازارهای جهانی قابل فهم است. دستیابی به این چشم‌انداز، اتخاذ رویکردی نوین در عرصه‌ی دیپلماسی اقتصادی را می‌طلبد، رویکردی که اقتصاد و سیاست خارجی را در یک امتداد به سمت دستیابی به اهداف تبیین شده در اسناد بالادستی کشور قرار دهد. بدین منظور، برنامه‌های زیر در دستورکار این مأموریت قرار خواهند داشت:

♦ کوشش برای قراردادن سیاست خارجی در مدار پیشرفت اقتصادی کشور و بهره‌گیری از تمام ظرفیت‌های آن برای مانع‌زدایی، تسهیل‌گری و امیدبخشی به فعالان اقتصادی؛
♦ اولویت‌بخشی به دیپلماسی اقتصادی «درون‌زا»، «برون‌گرا» و «مُتکی به دانش و فناوری»، که سه مؤلفه‌ی مهم در سیاست‌های «اقتصاد مقاومتی» ابلاغی توسط مقام معظم رهبری هستند؛

♦ پیش‌برد همه‌جانبه‌ی سیاست حُسن همسایگی، و توجّه به فرصت‌های عظیم سیاسی و اقتصادی در حوزه‌ی همسایگان، حوزه‌ی فرهنگی و تمدنی ایرانی، و جنوب جهانی؛
♦ استفاده حداکثری از ظرفیت سازمان‌های منطقه‌ای (شانگهای، بریکس، ائتلافی اقتصادی اورآسیا و دیگر سازمان‌های مشابه)؛

♦ «گسترش میدان دیپلماسی» و استفاده از ظرفیت‌های آفریقا، آمریکای لاتین و شرق آسیا، با هم‌افزایی بخش‌های مختلف حاکمیتی، دولتی و خصوصی و مانع‌زدایی از مسیر

گسترش همکاری‌ها؛

♦ تداوم روابط مستحکم با چین و روسیه، و گسترش همکاری با اقتصادهای نوظهور نظیر هند، اندونزی، آفریقای جنوبی، برزیل و غیره؛

♦ تعامل عزتمندانه، کارکردگرا و فرصت‌محور با اروپا، از موضع برابر و بر مبنای احترام متقابل؛

♦ مدیریت تخصصی با ایالات متحده، و مقابله با سیاست‌های خصمانه‌ی آمریکا و رژیم صهیونیستی؛

♦ استفاده از تمامی ظرفیت‌های سیاست خارجی برای خنثی‌سازی و بی‌اثرسازی تحریم‌ها و کاهش هزینه‌های آنها؛

♦ کوشش برای رفع شرافتمندانه‌ی تحریم‌ها، به ویژه تحریم‌های یک‌جانبه، از طریق مذاکرات جدی، هدفمند و غیرفرسایشی، با حفظ مواضع قطعی نظام؛

♦ تلاش برای بین‌المللی‌تر شدن اقتصاد کشور و کسب سهم شایسته در بازارهای جهانی به‌ویژه توسط بخش خصوصی؛

♦ بسترسازی برای فعالیت بیشتر بخش خصوصی و استفاده از ظرفیت‌های آن؛

♦ مانع‌زدایی و تسهیل سرمایه‌گذاری خارجی، گسترش صادرات کالا و خدمات، و جذب سرمایه، فناوری و گردشگر؛

♦ جلب همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی برای کمک به توسعه دریامحور در حوزه سواحل مکران؛

♦ تسهیل مراودات تجاری و اقتصادی با همسایگان، به خصوص در نقاط مرزی و کوشش برای رونق مناطق مرزنشین (دیپلماسی مناطق مرزی)؛

♦ کمک به مهار و حل معضلات اقلیمی و زیست محیطی از مسیر همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی، و توجّه ویژه به «دیپلماسی آب» در حوزه‌ی منطقه‌ای و همسایگان؛

♦ به‌کارگیری دیپلماسی دوجانبه، منطقه‌ای و بین‌المللی برای حلّ مشکل مهاجرت بیرویه‌ی اتباع خارجی در کنار اقدامات دولت در سطح ملی؛

♦ کوشش برای جلوگیری از تهی‌سازی ظرفیت‌های جغرافیایی کشور، به‌ویژه در دو حوزه حمل‌ونقل منطقه‌ای و ترانزیت بین‌المللی، و حوزه انرژی (به‌کارگیری مؤثر دیپلماسی انرژی)؛

♦ بهره‌گیری از تجارب دیگر کشورها در حوزه دیپلماسی اقتصادی، به ویژه تجارب مربوط به الگوهای حل مسئله، مانع‌زدایی و اقناع‌سازی.

تعمیر امنیت ملی و ارتقاء قدرت

تعمیر امنیت ملی، و کمک به تولید و افزایش قدرت، چه در وجه سلبی و بازدارندگی، و چه در وجه ایجابی و نقش‌آفرینی، دومین مأموریت مهم سیاست خارجی دولت چهاردهم خواهد بود. در این مأموریت وزارت امور خارجه در هماهنگی و هم‌افزایی با دیگر قوا، نهادها و دستگاه‌های ذیربط، برنامه‌های زیراندال خواهد کرد:

♦ ارتقاء جایگاه دیپلماسی به عنوان یکی از ابزارهای مهم تولید و مدیریت قدرت؛

♦ بهره‌گیری ترکیبی از عناصر مادی و معنوی قدرت از جمله قدرت سخت، قدرت نرم، قدرت هوشمند و قدرت معنایی؛

♦ حفظ و تقویت قدرت بازدارندگی کشور در منطقه و فرامنطقه، از طریق دیپلماسی فعال منطقه‌ای و بین‌المللی و در هماهنگی کامل بین میدان و دیپلماسی؛

♦ تقویت دولت‌ها و مجموعه‌های متحد و یا همراه با ایران، و گسترش و تعمیق ژئوپلیتیک کشور به‌ویژه در حوزه محور مقاومت؛

♦ حرکت به سمت یک «منطقه قوی و متحد»، از طریق گفت‌وگو، همکاری، هم‌افزایی و همدلی با کشورهای همسایه، برای پیشرفت و توسعه اقتصادی؛

♦ به‌کارگیری تمامی ظرفیت‌های سیاسی و دیپلماتیک کشور برای شناساندن اهداف مشروع محور مقاومت به افکار عمومی جهانی، جلب حمایت کشورهای منطقه، و به رسمیت شناخته

- شدن بازیگران محور مقاومت در صحنه بین‌المللی به عنوان جنبش‌های اصیل آزادی‌بخش (دیپلماسی مقاومت‌محور)؛
- ♦ حمایت بی‌دریغ، پیوسته و همه‌جانبه از مردم فلسطین و لبنان، به‌ویژه مردم مظلوم غزه و جنبش‌های مقاومت منطقه در مقابله با سیاست‌های ظالمانه و جنایتکارانه‌ی رژیم صهیونیستی؛
  - ♦ مقابله‌ی قاطع، مؤثر و به‌موقع سیاسی و دیپلماتیک با کانون‌های خطرآفرین، و سیاست‌ها و تصمیم‌های تهدیدآمیز؛
  - ♦ پیش‌گیری از بازسازی اجماع امنیتی جهانی علیه ایران به‌ویژه در شورای امنیت سازمان ملل متحد؛
  - ♦ مدیریت رفتار در منطقه‌ی خاکستری سیاست و قدرت و فضای عملیاتی بین صلح و جنگ و بین دیپلماسی و عدم آن؛
  - ♦ شناسایی لایه‌های پنهان در تصمیمات و اقدامات منطقه‌ای و جهانی و کشنگری در آنها؛
  - ♦ نقش‌آفرینی فعال و مؤثر در بحران‌های منطقه‌ای و بین‌المللی، و پرهیز از انفعال و واگذاری ابتکار عمل به دیگر بازیگران؛
  - ♦ بهره‌گیری حداکثری از «دیپلماسی سران» (سران سه قوه)، به خصوص در روابط با همسایگان؛
  - ♦ استفاده شایسته از ظرفیت‌های «دیپلماسی دفاعی» و «دیپلماسی اطلاعاتی - امنیتی»؛
  - ♦ توجه به کارکرد فناوری‌های نوپدید، از جمله هوش مصنوعی، به عنوان عناصر جدید قدرت در روابط بین‌الملل؛
  - ♦ صیانت از برنامه هسته‌ای کشور و دستاوردهای آن.

حفظ عزت و تقویت منزلت

سومین مأموریت کلان در سیاست خارجی دولت چهاردهم، حفظ عزت ملی به عنوان یکی از مهم‌ترین دستاوردهای جمهوری اسلامی ایران و افزایش منزلت کشور و شهروندان در گستره بین‌المللی است. مهم‌ترین برنامه‌های موجود در دستور کار این مأموریت عبارتند از:

- ♦ پیشبرد «دیپلماسی پارلمانی» و بهره‌گیری از ظرفیت کنشگری نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی در عرصه‌ی روابط خارجی؛
- ♦ توجّه جدّی به «دیپلماسی غیررسمی»، «دیپلماسی عمومی»، «دیپلماسی رسانه‌ای» و «دیپلماسی فضای مجازی» به منظور تصویرسازی مطلوب از کشور؛
- ♦ روایت‌سازی هوشمندانه و اقناعی در جنگ شناختی دشمن، و مقابله با پروژه ایران‌هراسی و امنیتی‌سازی ایران؛
- ♦ بهره‌گیری از قدرت نرم و معنایی کشور با استفاده از عناصر اعتقادی، هویتی، فرهنگی، تمدّنی، گفتمانی، سنّت‌ها، آئین‌ها و غیره؛
- ♦ به کارگیری مؤثر «دیپلماسی فرهنگی» با استفاده از ظرفیت‌های تمدّن ایرانی و زبان فارسی؛
- ♦ ایجاد جاذبه برای مخاطب خارجی از طریق تصویرسازی و نمادسازی مناسب، و معرفی به‌روز جایگاه، رفتار، قابلیت، فرهنگ و میراث ایرانی؛
- ♦ مقابله با گسترش اسلام‌هراسی و اسلام‌ستیزی در سطح جهانی؛ تقویت همکاری بین نهادها و رهبران ادیان ابراهیمی و مقابله با رواج اهانت و بی‌حرمتی به مقدسات دینی؛
- ♦ حمایت از ایرانیان خارج از کشور، رفع نگرانی‌ها و مشکلات آنها، و استفاده از ظرفیت‌های اقتصادی، علمی و سیاسی ایشان در راستای منافع ملّی؛
- ♦ تقویت، افزایش و تسهیل خدمات کنسولی به ایرانیان و بهره‌گیری از «دیپلماسی قضایی» در تعاملات خارجی؛
- ♦ کمک به توسعه‌ی گردشگری در حوزه‌های سیاحتی، زیارتی و سلامت؛
- ♦ استفاده از ظرفیت‌ها و توانایی‌های بانوان و نمایندگان اقوام در دیپلماسی و سمّت‌های دیپلماتیک؛
- ♦ توجّه ویژه به دیپلماسی‌های مکمل همچون «دیپلماسی حق‌محور»، «دیپلماسی علمی»، «دیپلماسی نخبگانی» و «دیپلماسی ورزشی».

سیاست خارجی
فراگیر،
فعال و اثرگذار

فصل سوم

اولویت‌ها

در اجرای مأموریت‌های سه گانه و تحقق برنامه‌هایی که برشمرده شدند، اولویت‌های زیر در دستورکار دستگاه سیاست خارجی کشور قرار خواهند گرفت:

- ◆ ارتقاء تراز راهبردی ایران در منطقه و فرامنطقه با رویکردی چندوجهی؛
- ◆ عبور دادن کشور از زنجیره‌ی فشارهای تحریمی و تلاش برای رفع تحریم‌ها با ابزارهای شرافتمندانه؛
- ◆ حمایت از ساختارها و مسیرهای موجود خنثی‌سازی تحریم‌ها، و کوشش برای گشودن بازارها و سازوکارهای جدید به منظور کاهش هزینه‌های تحریم؛
- ◆ «دیپلماسی اقتصادی» فعال و اثرگذار، در راستای کمک به پیشرفت اقتصادی، تجارت کالا و خدمات و حمل‌ونقل منطقه‌ای و بین‌المللی کشور؛
- ◆ ایفاء نقش موثر در دستیابی کشور به رشد تولید ناخالص داخلی متناسب با اهداف برنامه توسعه هفتم؛
- ◆ پیشبرد سیاست همسایگی بلاواسطه و پیرامونی، و کوشش برای به حداقل رساندن اختلافات و پیونددهی زیرساختی با همسایگان در حوزه‌های مختلف؛
- ◆ حضور اثرگذار و جهت‌بخش در پدیده‌ها، حوادث و جریان‌های مختلف سیاسی - اقتصادی جهان، و نقش‌آفرینی فعال و مؤثر در روندها و بحران‌های منطقه‌ای و بین‌المللی؛
- ◆ حمایت همه‌جانبه از محور مقاومت و حقوق مردم مظلوم فلسطین بر پایه‌ی ابتکار مقام معظم رهبری و بهره‌گیری از توانایی‌های دیپلماتیک و حقوقی؛
- ◆ متنوع‌سازی روابط خارجی در حوزه‌های سیاسی، امنیتی، اقتصادی، فرهنگی، علمی، آموزشی و ارتباطات مردمی؛
- ◆ حفظ و افزایش ارتباط با ایرانیان خارج از کشور به منظور رفع دغدغه‌ها و بهره‌گیری از ظرفیت‌های آنان؛
- ◆ بازتعریف نقش ایران در ساختار مناسبات منطقه‌ای و جهانی، و ایفاء نقش بایسته در نظم نوین پساقطبی

- ♦ جهانی؛
- ♦ دیپلماسی متوازن و کارکردی در مناسبات دوجانبه و چندجانبه، و ایجاد گزینه‌ها و فرصت‌های متعدّد و متنوّع؛
- ♦ بهبود تصویر ایران در عرصه‌ی جهانی و بین‌المللی؛
- ♦ مقابله با پروژه ایران‌هراسی و امنیتی‌سازی ایران؛
- ♦ کمک به توسعه سواحل مکران از طریق دیپلماسی فعال به ویژه در سطح منطقه؛
- ♦ هماهنگ‌سازی بخش‌های اقتصادی دولت با سیاست خارجی جهت هم‌افزایی متقابل اقتصاد و دیپلماسی؛
- ♦ بهره‌گیری از ظرفیت «ستاد هماهنگی اقتصادی» و جلسات سران قوا، به منظور ایجاد هماهنگی بین همه کنشگران اقتصادی در کشور؛
- ♦ هم‌افزایی و استفاده از ظرفیت تمامی دستگاه‌ها و نهادهای مدنی و حاکمیتی در حوزه‌ی «دیپلماسی عمومی»؛
- ♦ حضور فعال و بازی‌سازی موثر ایران در رویدادهای سیاسی، اقتصادی و فرهنگی بین‌المللی و تبادلات جهانی؛
- ♦ بهره‌گیری از فرصت‌ها و جلوگیری از تبدیل آنها به تهدید؛
- ♦ بازنگری در شرح وظایف سفارت‌خانه‌ها و نمایندگی‌های جمهوری اسلامی در خارج از کشور، و تعریف مأموریت‌ها و کارویژه‌های عملیاتی و فرصت‌محور؛
- ♦ اصلاحات ساختاری در وزارت امور خارجه به اقتضای شرایط متحول منطقه‌ای و بین‌المللی؛
- ♦ تقویت دانشکده روابط بین‌الملل و مرکز مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور

خارجہ در زمینہی آموزش، تحقیقات و نقش آفرینی‌های بین‌المللی؛
♦ اتخاذ رویکرد تعاملی داخلی «برادرانه، مسئولانه و گفت‌وگومحور» و خارجی «عزتمندانہ، حکیمانہ و مصلحت‌جویانہ».

سیاست خارجی
فراگیر،
فعال و اثرگذار

فوق

چارچوب

الزامات

اجرای ماموریت‌های فوق و نیل به برنامه‌های پیش‌بینی شده، نیازمند الزاماتی است که تنها با همکاری بین دستگاه‌های مختلف، و مهمتر از همه در همکاری با مجلس محترم شورای اسلامی، میسر است. این الزامات عبارتند از:

❁ وفاق ملی، به خصوص از مسیر:

- ◆ هم‌افزایی ملی از طریق هماهنگی قوای سه‌گانه؛
- ◆ تقویت انسجام نخبگانی و افزایش آگاهی عمومی؛
- ◆ جلوگیری از قطبیت‌سازی در سیاست خارجی و منافع ملی؛
- ◆ جلوگیری از منفعت‌طلبی‌های سیاسی و جناحی در سیاست خارجی؛
- ◆ تبیین جامع و اقناعی راهبردهای اتخاذی در سیاست خارجی به منظور جلوگیری از برداشتهای اشتباه و در برخی مواقع خلاف منافع ملی.

❁ تناسب و تدریج در هدف‌گذاری و اجرا، از جمله:

- ◆ تناسب در آرمان‌ها، واقعیت‌ها و ابزارها؛
- ◆ تأمین امنیت ملی با توجه به اصل تحوّل در مفهوم قدرت و امنیت، و پویایی آن؛
- ◆ مکمل شدن تمام ابزارها و نهادهای فعال در سیاست خارجی، و حضور توأمان و متناسب هر یک از آنها در رفتار و روابط خارجی؛
- ◆ تناسب بین تداوم و تغییر در سیاست خارجی؛
- ◆ تناسب بین سیاست داخلی و خارجی؛
- ◆ توجه به عنصر تدریج در تحقق اهداف و برنامه‌ها، با عنایت به ماهیت تکاملی، ارتقایی، زنجیره‌ای و تدریجی سیاست خارجی.

❁ انباشت دانش، تجارب و دستاوردها، و استفاده از آنها، از جمله:

- ◆ استمرار و تداوم سیاست‌های اصولی نظام؛
- ◆ بهره‌گیری از تجربیات و اندوخته‌های مثبت گذشته در سیاست خارجی؛
- ◆ ایجاد سازوکارهای مناسب برای بهره‌مندی از تجربیات

انباشته‌ی سفرا، مدیران و کارشناسان بازنشسته‌ی وزارت امور خارجه؛

- ♦ کوشش برای انباشت و تنظیم تجربیات جاری در وزارت امور خارجه برای آیندگان.

یکپارچگی مدیریت، به خصوص در:

- ♦ نقش راهبری وزارت امور خارجه؛
- ♦ افزایش سرعت، بهینه‌سازی و تمرکز در فرآیند طرح مسأله، تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری؛
- ♦ پرهیز از چندصدایی کنترل‌نشده در سیاست خارجی با توجه به تاکید مقام معظم رهبری؛
- ♦ نگاه فرصت‌محور به منابع و امکانات داخلی و مناسبات جهانی؛
- ♦ نگاه بلندمدت در روابط خارجی به خصوص در روابط با همسایگان؛

تقویت نیروی انسانی و امکانات، از جمله با:

- ♦ تزریق انگیزه و روحیه کار جهادی در کارگزاران دیپلماسی و سیاست خارجی؛
- ♦ رعایت اصل شایسته‌سالاری، و به‌کارگیری نیروهای متعهد، زبده، باتجربه و مسلط به مهارت‌های دیپلماتیک؛
- ♦ استفاده از ظرفیت نهادهای مختلف و از جمله نخبگان و دانشگاهیان برجسته در فرآیندهای تصمیم‌سازی و روندهای مشورتی، دیپلماتیک و نیز دیپلماسی عمومی؛
- ♦ کادرسازی از طریق به‌کارگیری و آموزش نیروهای جوان؛
- ♦ ارتقای جایگاه نرم وزارت امور خارجه در ساخت سیاست خارجی و تعریف منافع ملی از طریق مراکز علمی و دانشگاهی، و بخش راهبردی وزارت امور خارجه؛
- ♦ تقویت امنیت سایبری وزارت امور خارجه؛

اجرای بهینه‌ی یک برنامه‌ی واقع‌بینانه و متناسب با شرایط، اختیارات، امکانات و محدودیت‌ها، نیازمند گفتگو و تعامل میان‌بخشی در کشور است. سیاست خارجی در شرایط ویژه‌ی کنونی در منطقه و جهان، علاوه بر هماهنگی درون دولت بیش از هر زمان دیگر همراهی و همکاری تمامی بخش‌های نظام، از جمله مجلس شورای اسلامی، نیروهای مسلح، بخش خصوصی، دانشگاه‌ها و دیگر نهادها را با وزارت امور خارجه می‌طلبد. دیپلماسی با انواع متکثر و متنوع خود، از جمله دیپلماسی پارلمانی، باید به صورت فعال و اثرگذار در جهت کسب و تثبیت منافع، قدرت و عزت ملی به کار گرفته شود.

سیاست خارجی دولت چهاردهم مطابق با سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌های کلان کشور، با استفاده از نیروی انسانی توانمند و ماهر، در هماهنگی با دیگر دستگاه‌های دولتی و حاکمیتی، با بهره‌گیری از پشتیبانی مردمی، ذیل هدایت‌های دایمانه‌ی مقام معظم رهبری، و از همه مهم‌تر با توکل به ذات اقدس باری تعالی و توسل به ائمه اطهار علیهم‌السلام، تمامی کوشش و همت خود را در جهت تحقق اهداف، برنامه‌ها و اولویت‌های اعلام شده به کار خواهد گرفت و در تمامی موضوعات بین‌المللی، کنشگری فعال و مبتکر خواهد بود.

... وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ؛

... وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ

(سوره ابراهیم، آیه ۱۱-۱۲)

سیاست خارجی
فراگیر،
فعال و اثرگذار

زندگی نامه

سعید امیرانجلی

متولد ۱۳۴۱، تهران
متاهل، دارای چهار فرزند

تحصیلات:

دکتری علوم سیاسی (گرایش سیاست و حکومت)،
دانشگاه کنت در انگلستان، ۱۳۷۵

زبان خارجی:

♦ انگلیسی (روان)

♦ عربی (خوب)

افتخارات:

- ♦ دریافت نشان خورشید تابان، ستاره زرین و سیمین از دولت ژاپن، ۱۴۰۱
- ♦ دریافت نشان ملی درجه دو لیاقت و مدیریت از رئیس‌جمهور، ۱۳۹۴
- ♦ دریافت لوح سپاس زرین از رئیس‌جمهور، ۱۳۹۲
- ♦ پژوهشگر برگزیده وزارت امور خارجه، از سوی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ۱۳۸۴
- ♦ تقدیرنامه‌های متعدد از روسای‌جمهور، وزرای امور خارجه و دیگر مقامات

سوابق کاری:

- ♦ دبیر شورای راهبردی روابط خارجی (مهر ۱۴۰۰ تاکنون)
- ♦ مشاور وزیر امور خارجه (شهریور ۱۴۰۰ - ۱۴۰۳)
- ♦ معاون سیاسی، وزارت امور خارجه (بهمن ۱۳۹۶ - شهریور ۱۴۰۰)
- ♦ مذاکره کننده ارشد، در مذاکرات هسته‌ای (شهریور ۱۳۹۲ - شهریور ۱۴۰۰)
- ♦ معاون حقوقی و امور بین‌الملل، وزارت امور خارجه (شهریور ۱۳۹۲ - بهمن ۱۳۹۶)
- ♦ سخنگو، وزارت امور خارجه (اردیبهشت ۱۳۹۲ - شهریور ۱۳۹۲)

- ♦ معاون آسیا و اقیانوسیه، وزارت امور خارجه (آذر ۱۳۹۰ - شهریور ۱۳۹۲)
- ♦ سفیر جمهوری اسلامی ایران در توکیو، ژاپن (بهمن ۱۳۸۶ - مهر ۱۳۹۰)
- ♦ معاون حقوقی و امور بین‌الملل، وزارت امور خارجه (آذر ۱۳۸۴ - بهمن ۱۳۸۶)
- ♦ رئیس دانشکده روابط بین‌الملل، وزارت امور خارجه (آذر ۱۳۸۳ - آذر ۱۳۸۴)
- ♦ رئیس اداره اول اروپای غربی، وزارت امور خارجه (مهر ۱۳۸۲ - آبان ۱۳۸۳)
- ♦ سفیر جمهوری اسلامی ایران در هلسینکی، فنلاند (دی ۱۳۷۸ - شهریور ۱۳۸۲)
- ♦ سفیر آکرديته جمهوری اسلامی ایران در تالین، استونی (دی ۱۳۷۸ - شهریور ۱۳۸۲)
- ♦ مدیرکل دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی (بهمن ۱۳۷۷ - آذر ۱۳۷۸)
- ♦ معاون پژوهشی دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی (شهریور ۱۳۷۷ - بهمن ۱۳۷۷)
- ♦ رئیس مرکز مطالعات خلیج فارس، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی (۱۳۷۶ - ۱۳۷۷)
- ♦ راه‌اندازی و سرپرستی نمایندگی ج.ا.ا. در سازمان کنفرانس اسلامی، جده (۱۳۷۱)
- ♦ معاون اداره مجامع اسلامی، منطقه‌ای و غیرمتمعهدها، وزارت امور خارجه (۱۳۷۰ - ۱۳۷۲)
- ♦ کارشناس در بخش بین‌الملل، وزارت امور خارجه (۱۳۶۸ - ۱۳۷۰)

فعالیت‌های علمی، فرهنگی:

- ♦ عضو هیات علمی دانشکده روابط بین‌الملل با درجه دانشیار (از تیر ۱۳۸۴ تا کنون)
- ♦ رئیس دانشکده روابط بین‌الملل وزارت امور خارجه

- (از آذر ۱۳۸۳ تا آذر ۱۳۸۴)
- ♦ استاد مدعو دانشگاه توکیو در Executive Management Program (۱۳۸۷-۱۳۸۹)
- ♦ رتبه اول پژوهشگر برگزیده وزارت امور خارجه، از سوی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (۱۳۸۴)
- ♦ عضو شورای راهبردی سیاست خارجی وزارت امور خارجه (از ۱۳۸۴ تا ۱۴۰۰)
- ♦ عضو کمیسیون علوم اجتماعی و تربیتی شورای پژوهش‌های علمی کشور (در سال ۱۳۷۸)
- ♦ سردبیر مجله سیاست خارجی (طی سال‌های ۱۳۷۷ الی ۱۳۷۹)
- ♦ عضو هیات تحریریه مجله سیاست خارجی (از سال ۱۳۷۹ تاکنون)
- ♦ عضو هیات تحریریه همشهری دیپلماتیک (از سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۸۶)
- ♦ عضو هیات موسس و هیات امنای بنیاد فرهنگی مرحوم حاج سید حسین عراقچی (از ۱۳۹۰)
- ♦ رئیس هیئت مدیره انجمن دوستی ایران و فنلاند (از ۱۳۸۵)
- ♦ عضو هیات موسس و هیات امنای مسجد امام حسین علیه‌السلام و اوان (از ۱۴۰۰)
- ♦ عضو هیات رئیسه انجمن ایرانی روابط بین‌الملل (۱۳۹۲ تا کنون)
- ♦ عضو هیات رئیسه فدراسیون نابینایان و کم بینایان (۱۳۹۲ تا ۱۴۰۲)
- ♦ عضو هیات امنای دانشکده روابط بین‌الملل (از ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۴)
- ♦ عضو شورای راهبردی بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس (از دی ۱۴۰۱)
- ♦ تدریس در دانشکده روابط بین‌الملل، دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران و دانشگاه عالی دفاع

ملی (از سال ۱۳۷۵ (به زبان‌های فارسی و انگلیسی)
تا کنون)

- ♦ تدریس در دوره‌های متعدد کوتاه مدت از جمله دوره‌های ارتقا مقام (از سال ۱۳۸۳)
- ♦ راهنمایی، مشاوره و داوری رساله‌های متعدد دانشجویی در سطوح دکتری، کارشناسی ارشد و کارشناسی (از سال ۱۳۷۵)
- ♦ عضو شوراهای علمی مختلف در معاونت پژوهشی وزارت امور خارجه (از سال ۱۳۷۵)
- ♦ شرکت و ارائه مطلب در میزگردها و سمینارهای علمی متعدد داخلی و خارجی (از سال ۱۳۷۵)
- ♦ سخنرانی‌های متعدد در دانشگاه‌ها و مراکز علمی داخل و خارج کشور (از سال ۱۳۷۵)
- ♦ دبیر همایش‌های علمی و سیاسی مختلف داخلی و خارجی؛ آخرین مورد همایش گفت‌وگوهای ایران و جهان عرب (اردیبهشت ۱۴۰۳)
- ♦ نگارش شش کتاب و بیش از ۴۵ مقاله در مجلات و فصلنامه‌های علمی معتبر داخل و خارج کشور

کتاب‌ها:

- ♦ عراقچی، سید عباس؛ دیپلماسی آب‌های فرامرزی و نظام بین‌الملل: درس‌هایی برای سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، نشر وزارت امور خارجه، ۱۳۹۵
- ♦ عراقچی، سید عباس و دیگران؛ تروریسم و فضای مجازی در خاورمیانه، نشر پایتخت، ۱۳۹۷
- ♦ عراقچی، سید عباس و دیگران؛ راز سر به مهر: برجام؛ کوششی ستبرگ برای حقوق، امنیت و توسعه ایران، در شش جلد، نشر موسسه اطلاعات، ۱۴۰۰
- ♦ عراقچی، سید عباس و بهرامی، زهرا؛ دیپلماسی آب و لزوم برون رفت از وضعیت بحران، نشر وزارت امور

خارجہ، ۱۴۰۱

- ♦ عراقچی، سید عباس؛ ایران تائیشی؛ خاطرات سید عباس عراقچی سفیر ایران در ژاپن، نشر موسسه اطلاعات، ۱۴۰۱
- ♦ عراقچی، سید عباس؛ قدرت مذاکره، نشر موسسه اطلاعات، ۱۴۰۲

فهرست مقالات انگلیسی:

- ♦ Araghchi, Seyed Abbas; Islamic Movements, Fundamentalism or Radicalism?, Kent Papers, UK, 1995.
- ♦ Araghchi, Seyed Abbas; Islamic Theo-Democracy, Iranian Journal of International Affairs, Tehran, 1997.
- ♦ Araghchi, Seyed Abbas; Use and Misuse of the Internet, Iranian Journal of International Affairs, Tehran, 1998.
- ♦ Araghchi, Seyed Abbas; Japan Ties' Mutual Respect, Model for Global Relations, The Japan Times, Tokyo, February 10, 2009.
- ♦ Araghchi, Seyed Abbas; Iran Upholding Foreign Policy Based on Justice, Morality, Dignity, Mutual Respect, Daily Yomiuri, February 10, 2009
- ♦ Araghchi, Seyed Abbas; Iran Grows Stronger Despite Pressures, Challenges, Daily Yomiuri, February 10, 2009

- ◆ Araghchi, Seyed Abbas; Iran Determined to Extend Friendly Relations, The Japan Times, Tokyo, February 10, 2010.

فهرست مقالات فارسی:

- ◆ عراقچی، سید عباس؛ نهضت بازخیزی اسلامی در قرن بیستم، مجله سیاست خارجی، تهران، بهار ۱۳۷۵
- ◆ عراقچی، سید عباس؛ سازمان کنفرانس اسلامی: آینده‌ای نا امید کننده؟، مجله سیاست خارجی، تهران، پاییز ۱۳۷۶
- ◆ عراقچی، سید عباس؛ اینترنت، عرصه‌ای جدید در تعامل فرهنگ‌ها، مجله سیاست خارجی، تهران، تابستان ۱۳۷۷
- ◆ عراقچی، سید عباس؛ زنان و سیاست‌های جهانی، ترجمه مقاله فوکویاما، مجله سیاست خارجی، تهران، پاییز ۱۳۷۷
- ◆ عراقچی، سید عباس؛ اندیشه‌های سیاسی ابوالاعلی مودودی و جنبش احیاء طلبی اسلامی، فصلنامه مطالعات خاورمیانه، تهران ۱۳۷۸، شماره ۱۹
- ◆ عراقچی، سید عباس؛ حزب تحریر اسلامی، دانشنامه جهان اسلام، جلد ششم، ۱۳۸۱
- ◆ عراقچی، سید عباس؛ مجموعه مقالات هشتمین همایش بین‌المللی خلیج فارس (گردآوری)، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۷۶
- ◆ عراقچی، سید عباس؛ استراتژی امنیتی جدید اروپا و جمهوری اسلامی ایران، سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، مجموعه مقالات، مرکز مطالعات عالی بین‌المللی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، ۱۳۸۴

- ♦ عراقچی، سید عباس؛ تغییرات و تهدیدات نظام جدید بین‌الملل، ماهنامه اقتصاد ایران، سال هفتم، شماره ۷۴، فروردین ۱۳۸۴
- ♦ عراقچی، سید عباس؛ آمادگی همه جانبه، همشهری دیپلماتیک، سال اول، شماره پنجم، نیمه مرداد ۱۳۸۵
- ♦ عراقچی، سید عباس؛ جنگ با تروریسم، همشهری دیپلماتیک، سال اول، شماره ششم، نیمه شهریور ۱۳۸۵
- ♦ عراقچی، سید عباس؛ بازی قدرت‌ها، همشهری دیپلماتیک، سال اول، شماره هفتم، نیمه مهر ۱۳۸۵
- ♦ عراقچی، سید عباس؛ اشتباه محاسبه، همشهری دیپلماتیک، سال اول، شماره دهم، نیمه دی ۱۳۸۵
- ♦ عراقچی، سید عباس؛ بیراهه شورای امنیت، همشهری دیپلماتیک، سال دوم، شماره سیزدهم، نیمه اردیبهشت ۱۳۸۶
- ♦ عراقچی، سید عباس؛ عمل در برابر عمل، همشهری دیپلماتیک، سال دوم، شماره شانزدهم، نیمه مرداد ۱۳۸۶
- ♦ عراقچی، سید عباس؛ مدیریت، آموزش، فناوری؛ تجربیات ژاپن در بهینه‌سازی مصرف انرژی، مجله پژوهش و توسعه، ۱۳۸۹
- ♦ عراقچی، سید عباس؛ نگاه آسیایی در روابط معاصر ایران و ژاپن، مجله تاریخ روابط خارجی، تابستان ۱۳۸۹، شماره ۴۳
- ♦ عراقچی، سید عباس و سبحانی، مهدی؛ تقابل سرد آمریکا در آسیا - پاسیفیک، فصلنامه روابط خارجی، زمستان ۱۳۹۱، شماره ۴
- ♦ عراقچی، سید عباس؛ تاملی در باب مفهوم حق و اجرای حق با نگاهی به موضوع هسته‌ای ایران و توافق ژنو، مجله سیاست جهانی، پاییز ۱۳۹۲، شماره ۵

- ♦ عراقچی، سید عباس و صبوری، رضا؛ سنجش تهدید صهیونیسم در جهان اسلام، مجله امنیت ملی، بهار ۱۳۹۳، شماره ۱۱
- ♦ عراقچی، سید عباس؛ دیپلماسی آب، از منازعه تا همکاری، مجله سیاست جهانی، زمستان ۱۳۹۳، شماره ۱۰
- ♦ عراقچی، سید عباس و جوزانی کهن، شاهین؛ بهره‌برداری داعش از فضای مجازی، مجله روابط خارجی، سال هشتم، بهار ۱۳۹۶، شماره ۳۳
- ♦ عراقچی، سید عباس و بهرامی، زهرا؛ تهدیدات جدید امنیتی رژیم صهیونیستی، مجله سیاست دفاعی، بهار ۱۳۹۶، شماره ۹۸
- ♦ عراقچی، سید عباس؛ برجام و روندهای تسلیحاتی در غرب آسیا، مجموعه مقالات دومین کنفرانس امنیتی تهران، روندهای تسلیحاتی و امنیت منطقه‌ای در غرب آسیا، ۱۳۹۶
- ♦ عراقچی، سید عباس و بهرامی، زهرا؛ دیپلماسی آب و مفهوم جدید امنیتی در منطقه در غرب آسیا، مجموعه مقالات دومین کنفرانس امنیتی تهران، مخاطرات زیست محیطی و امنیت منطقه‌ای در غرب آسیا، ۱۳۹۶
- ♦ عراقچی، سید عباس و جنتی محب، فائزه؛ دیپلماسی فرهنگی و تاثیر آن بر روابط سیاسی و اقتصادی کشورها، مطالعه موردی روابط ایران و ژاپن در دوران تحریم، مجله پژوهش‌های روابط بین‌الملل، زمستان ۱۳۹۶، شماره ۲۶
- ♦ عراقچی، سید عباس و بهرامی، زهرا؛ تقابل هویتی در بحران یمن و ناامنی چندوجهی در غرب آسیا، مجموعه مقالات چهارمین همایش بین‌المللی نظام بین‌الملل، تحولات منطقه‌ای و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۷

- ♦ عراقچی، سید عباس و بیک بیلندی، علی اصغر؛ تاثیر عوامل ژئوپلیتیک اقتصادی دریای خزر بر تدوین راهبرد دفاعی جمهوری اسلامی ایران، مجله مطالعات دفاعی استراتژیک، تابستان ۱۳۹۷، شماره ۷۲
- ♦ عراقچی، سید عباس و دیگران؛ نقش لابی اسرائیل در سیاست خارجی آمریکا (با تمرکز بر مذاکرات هسته‌ای ایران و ۵+۱)، مجله پژوهش‌های روابط بین‌الملل، پاییز ۱۳۹۷، شماره ۲۹
- ♦ عراقچی، سید عباس و دیگران؛ تحلیل محیط راهبردی بحران یمن و شبیه سازی روندهای آتی با استفاده از تکنیک نقشه شناختی فازی، مجله مطالعات دفاعی استراتژیک، تابستان ۱۳۹۸، شماره ۷۶
- ♦ عراقچی، سید عباس و دیگران؛ راهبردهای سیاسی دفاع همه جانبه در جنگ احتمالی آینده، مجله مطالعات دفاعی استراتژیک، بهار ۱۳۹۹، شماره ۷۹
- ♦ عراقچی، سید عباس؛ دیپلماسی مقاومت محور، میراث حاج قاسم برای سیاست خارجی، روزنامه اعتماد، دی ۱۳۹۹، شماره ۴۸۳۱
- ♦ عراقچی، سید عباس؛ دیپلماسی مقاومت محور، فرهنگ دیپلماسی، شماره اسفند ۱۳۹۹ و فروردین ۱۴۰۰
- ♦ عراقچی، سید عباس؛ صنعت هسته‌ای ثمره مقاومت ملی است، مجله آفتاب نهان، بهار ۱۴۰۰، شماره ۷۹
- ♦ عراقچی، سید عباس؛ سیاست حسن همسایگی؛ راهکارها و الزامات برای سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه سیاست جهانی، ۱۴۰۱، شماره ۳
- ♦ عراقچی، سید عباس و دیگران؛ توسعه مکران، الزامات منطقه‌ای و بین‌المللی، مجموعه مقالات،

- ◆ چهارمین همایش ملی توسعه سواحل مکران، ۱۴۰۱
عراقچی، سید عباس؛ چین شناسی، پیش درآمد
تعریف راهبرد، سیاست و اقدام؛ دیپلماسی آسیایی،
ویژه نامه چین، آبان ۱۴۰۲
- ◆ عراقچی، سید عباس و دیگران؛ واکاوی جایگاه
فناوری‌های نوظهور در روابط چین و ایالات متحده
امریکا: مطالعه موردی فناوری ۵جی، دوفصلنامه
سیاست و روابط بین‌الملل، ۱۴۰۲، شماره ۱۱
- ◆ عراقچی، سید عباس و بحرینی، علی؛ ماهیت حقوق
اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در اعلامیه جهانی
حقوق بشر در اعلامیه قاهره با تاکید بر حق کار و
حق آموزش، فصلنامه مطالعات حقوق عمومی،
آماده انتشار

.. وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ؛

.. وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ

(سوره ابراهیم، آیه ۱۱-۱۲)

